

Rapport

Små virksomheders brug af arbejds miljørådgivning

Baseret på en spørgeskemaundersøgelse af 1680 virksomheder med 1 til 10 ansatte.

Formål med undersøgelsen

Arbejdstilsynet har i perioden oktober-november 2020 gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt SMV med 1 -10 ansatte for at skaffe data om virksomhedernes oplevede behov og udfordringer med at få adgang til ekstern hjælp med at løse arbejdsmiljøproblemer.

Baggrunden for dette udspringer af initiativ 3 i den politiske aftale fra april 2019:

- "Det skal derfor være tydeligt, hvor arbejdspladserne kan søge ekstern rådgivning, så særligt de små arbejdspladser bliver motiverede til at opsøge den fornødne viden."

Arbejdstilsynet har udarbejdet et design til en stikprøveundersøgelse, som er sendt ud som spørgeskema via e-post til 10.000 virksomheder blandt SMV.

Opsummering af fund (1): Oplevet behov og metoder

- **Helt overordnet er det en lille andel af virksomhederne, der har et oplevet behov for hjælp til at løse deres arbejdsmiljøproblemer:**
 - 1 % af virksomhederne vurderer, at de ofte har behov for hjælp
 - 7 % vurderer, at de regelmæssigt har brug for hjælp
 - De resterende 92 % af virksomhederne vurderer, at de sjældent eller aldrig har brug for hjælp.
- **Hjælp til løsningerne af arbejdsmiljøproblemer søges internt hos en kollega eller en chef, mens ekstern hjælp søges bredt hos bl.a. myndigheder, brancheforeninger, samarbejdspartnere og autoriserede arbejdsmiljørådgivere:**
 - Intern hjælp søges oftest hos en kollega (48,3 %) eller hos en chef (39,9 %).
 - Ved ekstern hjælp ville 31 % kontakte myndigheder som eksempelvis AT, mens 28 % ville kontakte brancheforeninger, og 22 % ville kontakte samarbejdspartnere.
 - 19 % ville kontakte autoriserede arbejdsmiljørådgivere
- **Virksomheder bruger Google, AT og specialister, når de søger:**
 - Google og lignende søgemaskiner er den hyppigste metode til at finde ekstern hjælp (41 %). Dernæst kommer AT's hjemmeside (25 %) og specialister på baggrund af anbefalinger (20 %).
- **Hovedparten af de virksomheder, som har søgt ekstern hjælp inden for de sidste tre år, synes, at det var let at finde den rigtige hjælp:**
 - Blandt virksomhederne, som havde søgt ekstern hjælp, svarede 59,2 % at det var let eller meget let, mens 11,7 % af svarede, at det var svært eller meget svært. De resterende 29,1 % svarede "hverken/eller".

Opsummering af fund (2): Brugen af ekstern hjælp

- **En mindre del af virksomhederne har anvendt ekstern arbejdsmiljørådgivning:**
 - 11,7 % af de adspurgte virksomheder har benyttet sig af ekstern hjælp indenfor de sidste tre år. (=196 respondenter).
- **Virksomhedens branche og størrelse har betydning for tilbøjeligheden til at søge ekstern hjælp:**
 - Landbrug, Bygge og anlæg samt Industri og forsyning er de brancher, der er mest tilbøjelige til at søge ekstern hjælp. Til sammenligning er Anden offentlig service, Sundhedsområdet, Kontor og kommunikation, Transport, Detail og service samt Uddannelse og forskning mindre tilbøjelige til at søge hjælp.
 - Virksomhedens anciennitet har ikke afgørende betydning for i hvilket omfang, der søges ekstern hjælp.
 - De største virksomheder inden for målgruppen (4-10 ansatte) søger signifikant mere ekstern hjælp end helt små virksomheder.
 - I tillæg til ovenstående fremgår det, at de virksomheder, der rapporterer, de har behov for hjælp også i højere grad har søgt ekstern hjælp indenfor de sidste tre år.
- **Arbejdstilsynet er kun i mindre grad den direkte anledning til at søge ekstern hjælp blandt virksomheder som har søgt hjælp inden for de sidste tre år:**
 - Anledningen til at søge ekstern hjælp var for 29,6 % af respondenterne, at de ville have rådgivning til eksisterende arbejdsopgaver, mens 26 % skulle i gang med en ny opgave.
 - 10,2 % søgte ekstern hjælp, fordi de havde haft besøg af AT.

Opsummering af fund (3): Motivation og barrierer for at søge ekstern hjælp

- **Den mest udbredte motivation til at søge ekstern hjælp er at skabe det bedste mulige arbejdsmiljø og at følge reglerne:**
 - For 61 % er det motivation til at søge ekstern hjælp, at de ønsker at skabe det bedste mulige arbejdsmiljø.
 - 55 % motiveres af at følge reglerne, mens 15 % motiveres af at undgå påbud.
- **Langt de fleste respondenter vurderer selv, at de kan løse deres arbejdsmiljøproblemer, men økonomi og besvær spiller også ind:**
 - 68 % af respondenterne vil afholde sig fra at søge ekstern hjælp, fordi de vurderer selv at kunne løse deres arbejdsmiljøproblem.
 - For 24 % vil økonomien være en begrænsende faktor ift. at søge ekstern hjælp til arbejdsmiljøarbejdet
 - 11 % rapporterer, at det er for besværligt at søge ekstern hjælp, og 10 % afholdes af de ekstraopgaver, den eksterne hjælp medfører.

Om virksomhederne der deltog i undersøgelsen

Population, sample og besvarelser

Vi inviterede 10.000 små virksomheder - 20% svarede

Den første udsending af invitation var planlagt til starten af oktober, men blev udskudt på grund af mange kommunikationsaktiviteter og pres på ATs Call Center, der forventedes at få et betydeligt antal henvendelser ifm. undersøgelsen.

Tirsdag d. 17 oktober lavede vi et udtræk fra det centrale virksomhedsregister over små virksomheder i størrelsen 1-10 ansatte. Fra det udtræk blev 10.000 virksomheder tilfældigt udvalgt.

Onsdag d. 18. oktober sendte vi invitation til at deltage i undersøgelsen ud på e-boks. Hvilket førte til ca. 1.600 besvarelser

Torsdag d. 5. november trak vi data på de virksomheder, der ikke havde svaret på undersøgelsen og sendte dem efterfølgende en påmindelse om muligheden for at deltage.

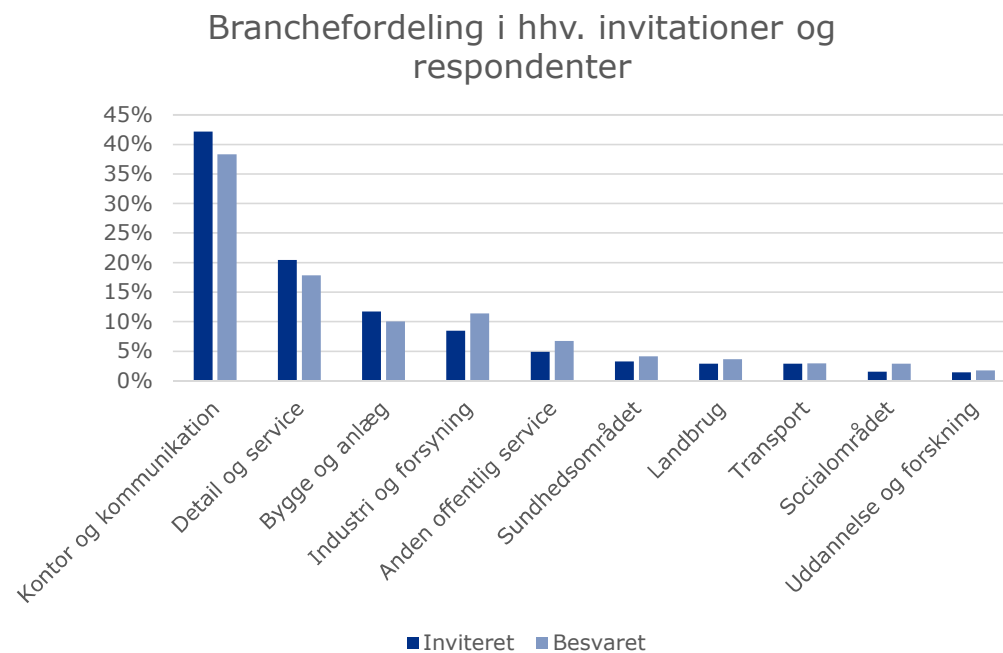
Onsdag den 11. november lukkede vi undersøgelsen med 2.253 besvarelser, svarende til en svarprocent på 21,7%.

I besvarelserne fremgik det, at 81 virksomheder havde flere en 10 ansatte på trods af, at de var registeret som en lille virksomhed i CVR. Derudover var der 470 virksomheder, der havde svaret på mindre end en 1/3 af spørgsmålene. Begge grupper er taget ud af undersøgelsen.

Det førte til det endelige datasæt af 1.680 respondenter.

Om svarprocenter

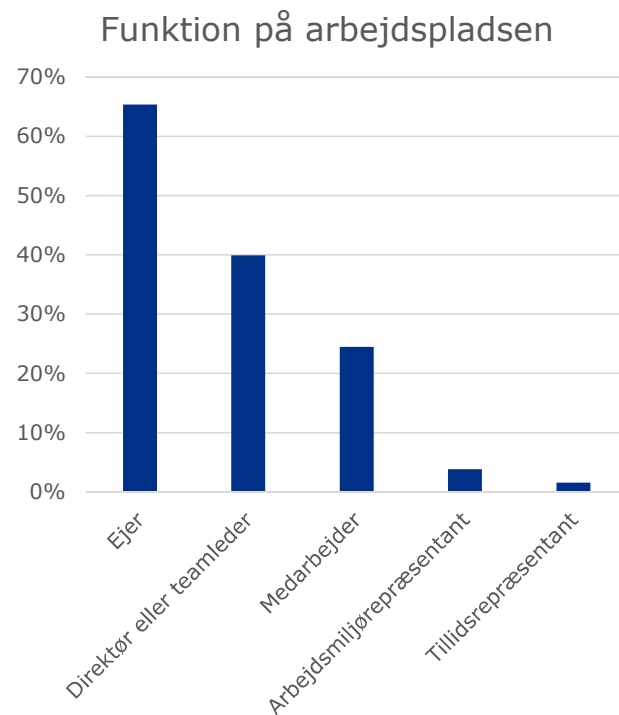
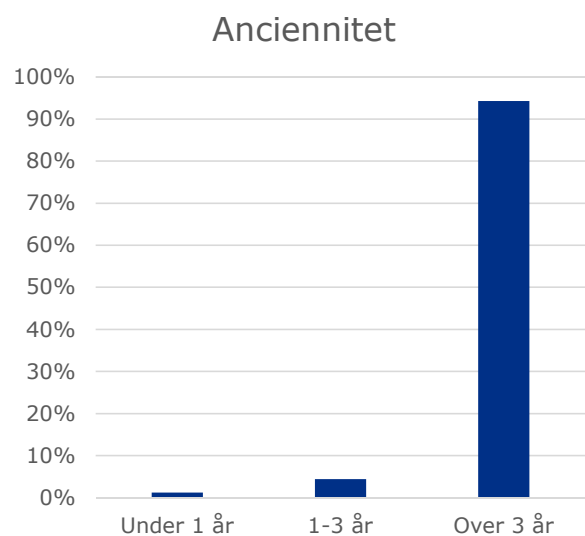
Fordelingen af respondenter på branche fremgår af nedenstående figur. (Størrelse i population og undersøgelsen stemmer pænt overens for brancherne)

Om respondenter

Anciennitet og funktion på arbejdspladsen

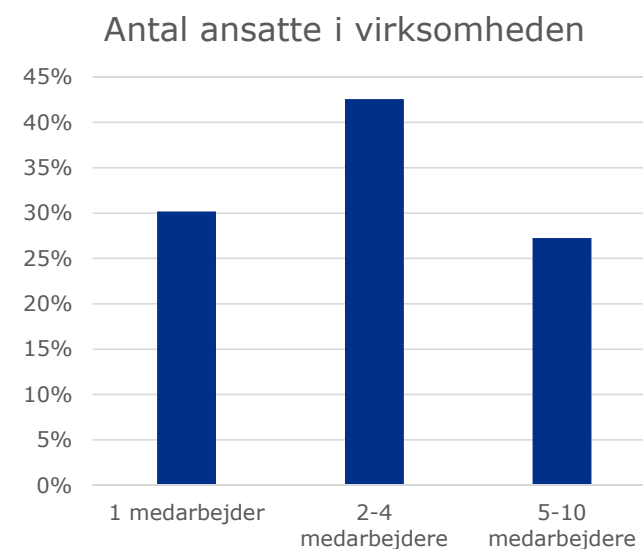
Der er en klar overvægt af respondenter fra virksomheder, der har mere end 3 års erfaring i branchen. Derudover er 65 % af respondenterne ejere i virksomheden.

Om størrelse på virksomhederne der svarede.

Virksomhederne i undersøgelsen har mellem 1 og 10 ansatte. 74 % af de adspurgte virksomheder har færre end 5 medarbejdere.

I de rapportens analyser af størrelse, er virksomhederne inddelt i disse 3 grupper:

Om respondenter

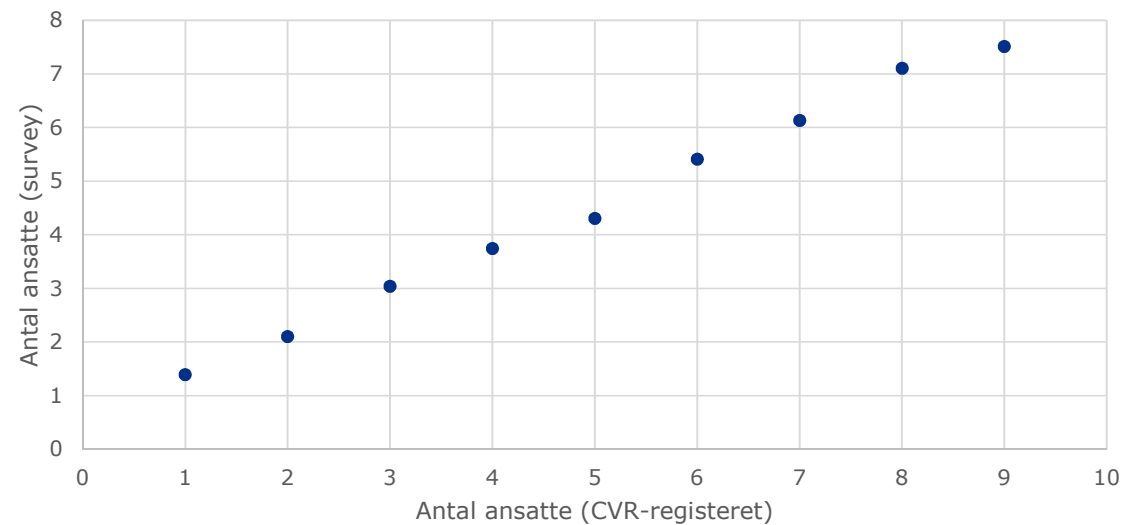
Sammenhæng mellem data om virksomhedsstørrelse fra CVR og fra besvarelser

I CVR fremgår data om virksomhedernes størrelse. Det er anvendt i forbindelse med udvælgelsen af virksomheder til undersøgelsen.

Fra besvarelserne på spørgeskemaet fremgik det, at 81 virksomheder var betydeligt større end 10 ansatte.

Dog viser det sig, at når man trækker de virksomheder fra, så er der en pæn sammenhæng mellem antal ansatte ifølge CVR-registeret og antal ansatte, der er rapporteret i undersøgelsen.

Sammenhæng mellem antal ansatte i CVR-registeret og i surveyet

*Respondenter med mere end 10 ansatte er kodet fra

Behov for at søge hjælp

Spørgsmålsformulering: Hvor ofte vurderer du, at der er behov for at søge hjælp til at løse fysiske eller psykiske arbejdsmiljøproblemer?

1 % af de adspurgte vurderer, at der ofte er behov for ekstern hjælp, mens 46 % vurderer, at deres virksomhed aldrig har behov for ekstern hjælp.

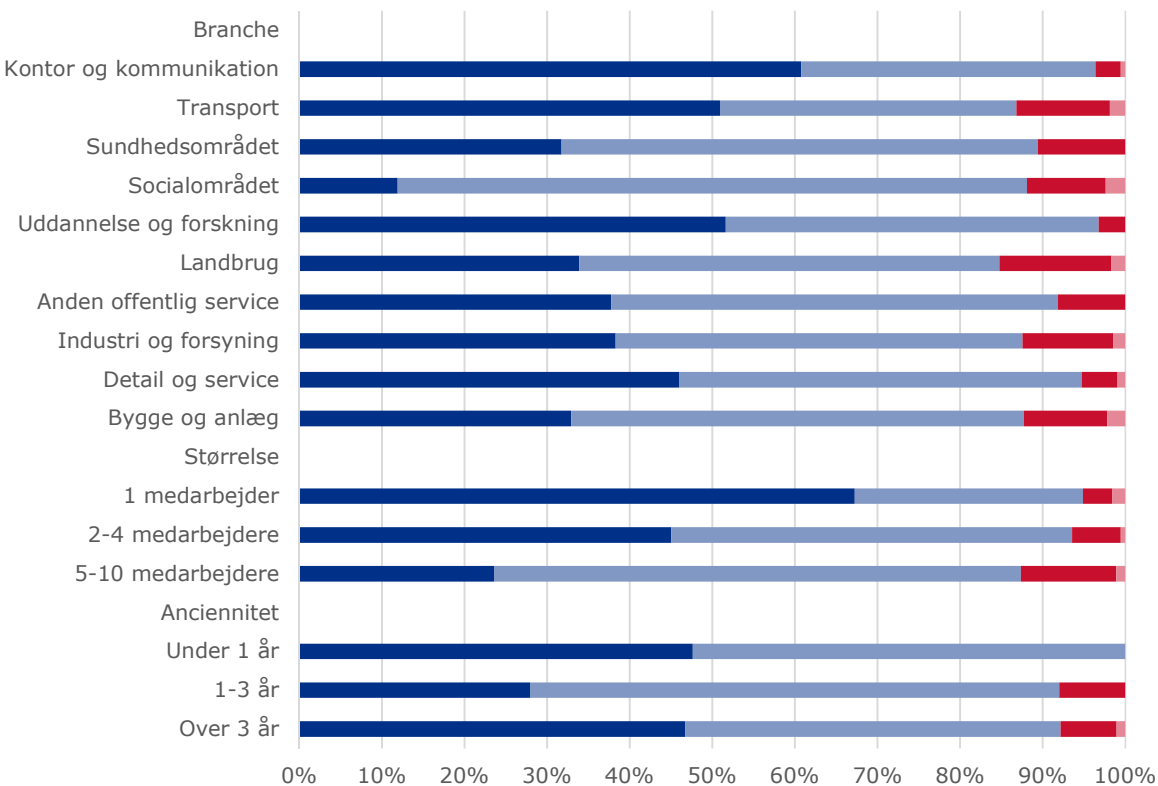
Analyse

For at kunne sammenligne flere faktorerers betydning for behovet for at søge hjælp, er der udført en regressionsanalyse. Regressionsanalysen gør det muligt at beskrive forskelle i besvarelser på tværs af grupper, mens der bliver taget højde for forskelle som kan tilskrives i branche, størrelse og anciennitet. Derudover giver regressionsanalysen et mål for, om forskelle er statistisk signifikante, hvilket indikerer om forskellene, vi ser i undersøgelsen, er pålidelige.

Regressionsanalysen viser, at virksomhedens anciennitet ikke er afgørende for, hvor meget de selv vurderer, de har behov for hjælp. Der er noget variation i brancher, hvor Landbrug, 'Bygge og anlæg samt Socialområdet i højere grad vurderer, de har brug for hjælp, mens Kontor og kommunikation i meget lav grad vurderer, de har behov for hjælp.

Regressionen viser desuden, at større virksomheder rapporterer, de har mere behov for hjælp, end mindre virksomheder.

Oplevet behov for hjælp

Behov for hjælp	
Ofte	1 %
Regelmæssigt	7 %
Sjældent	46 %
Aldrig	46 %

- Aldrig - det behøver vi ikke
- Sjældent - fx kun når der opstår en ny problemstilling, vi ikke har erfaring med
- Regelmæssigt - fx når vi opdaterer APV eller generelt taler om det fysiske eller psykiske arbejdsmiljø
- Ofte - fx hver gang vi skal begynde på en ny opgave

Intern hjælp søges hos....

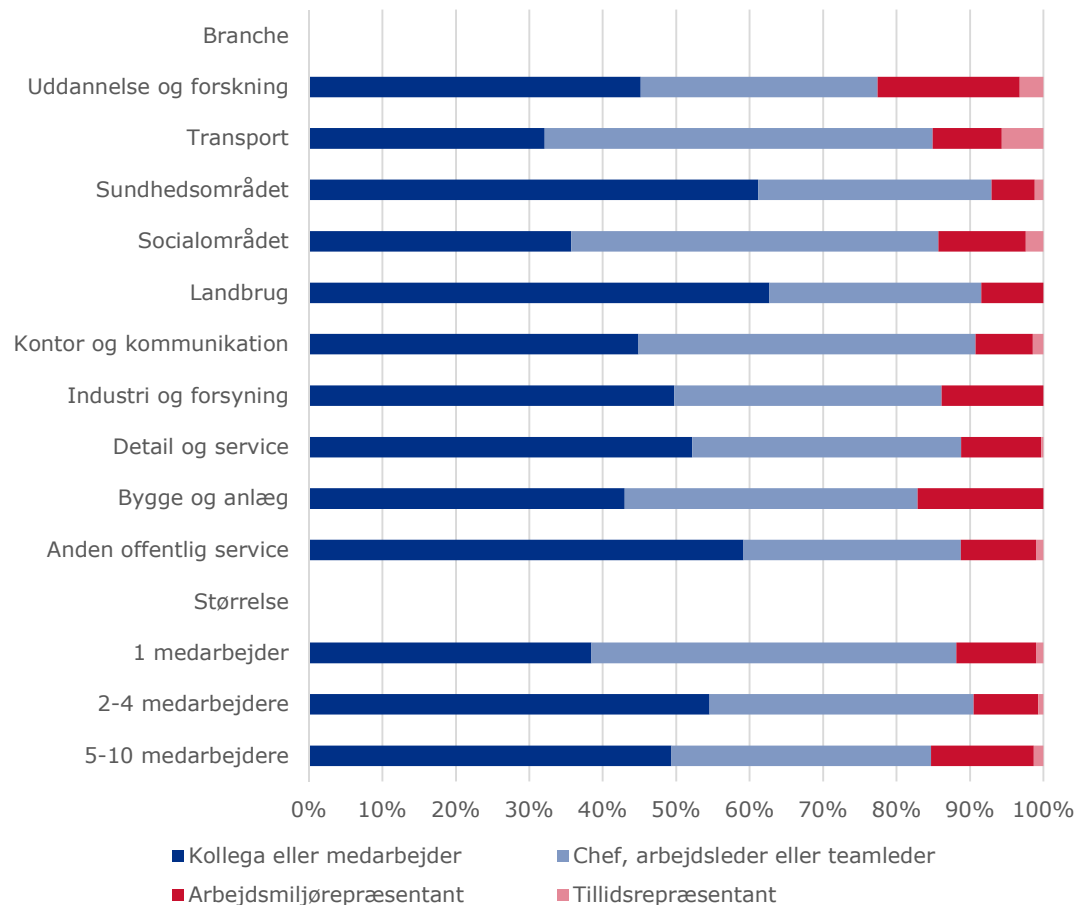
Spørgsmålsformulering: Hvem ville du søge hjælp hos i virksomheden, hvis du har brug for hjælp til et arbejdsmiljøproblem?

Respondenterne bruger primært deres kollegaer og chefer, når de skal bruge intern hjælp til arbejdsmiljøproblemer. 10,8 % bruger deres AMR*). Dette er relativt gennemgående på tværs af brancher, anciennitet og størrelse på virksomheder dog lidt variation mellem brugen af kollegaer og chefer.

Intern hjælp	
Kollega	48,3 %
Chef, arbejdsleder eller teamleder	39,9 %
Arbejdsmiljørepræsentant	10,8 %
Tillidsrepræsentant	1,0 %

*) Først ved 10 ansatte skal der være en AMR.

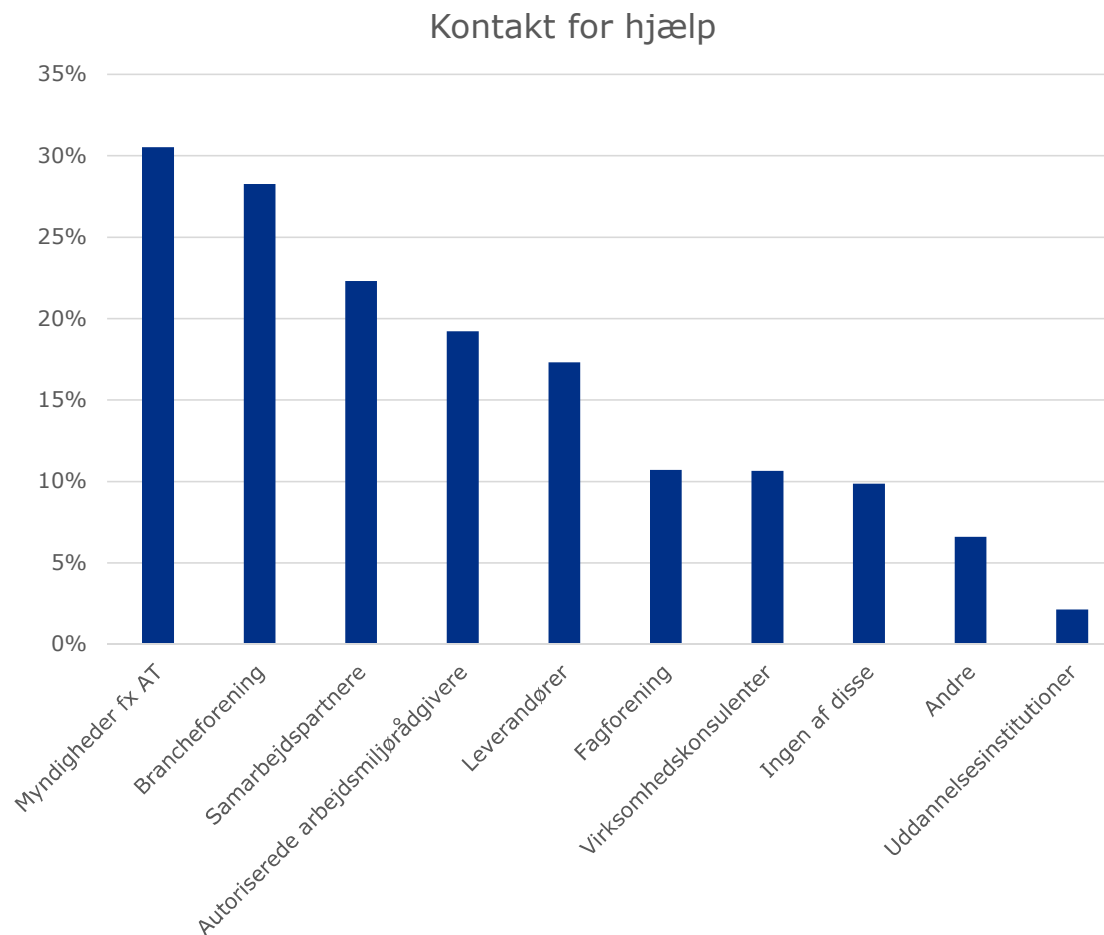
Intern hjælp

Ekstern hjælp søges hos

Spørgsmålsformulering: Hvem vil du kontakte, hvis du vil have hjælp udefra til at løse et arbejdsmiljøproblem?
(Det har her været muligt at svare på flere kategorier. Alle respondenter indgår i svaret)

31 % af de adspurgte ville kontakte myndigheder som eksempelvis Arbejdstilsynet, hvis de havde brug for ekstern hjælp. Brancheforeninger (28 %) og samarbejdspartnere (22 %) benyttes også hyppigt, mens uddannelsesinstitutioner (2 %), virksomhedskonsulenter (11 %) og fagforeninger (11 %) i mindre grad kontaktes.

Finde hjælp udefra

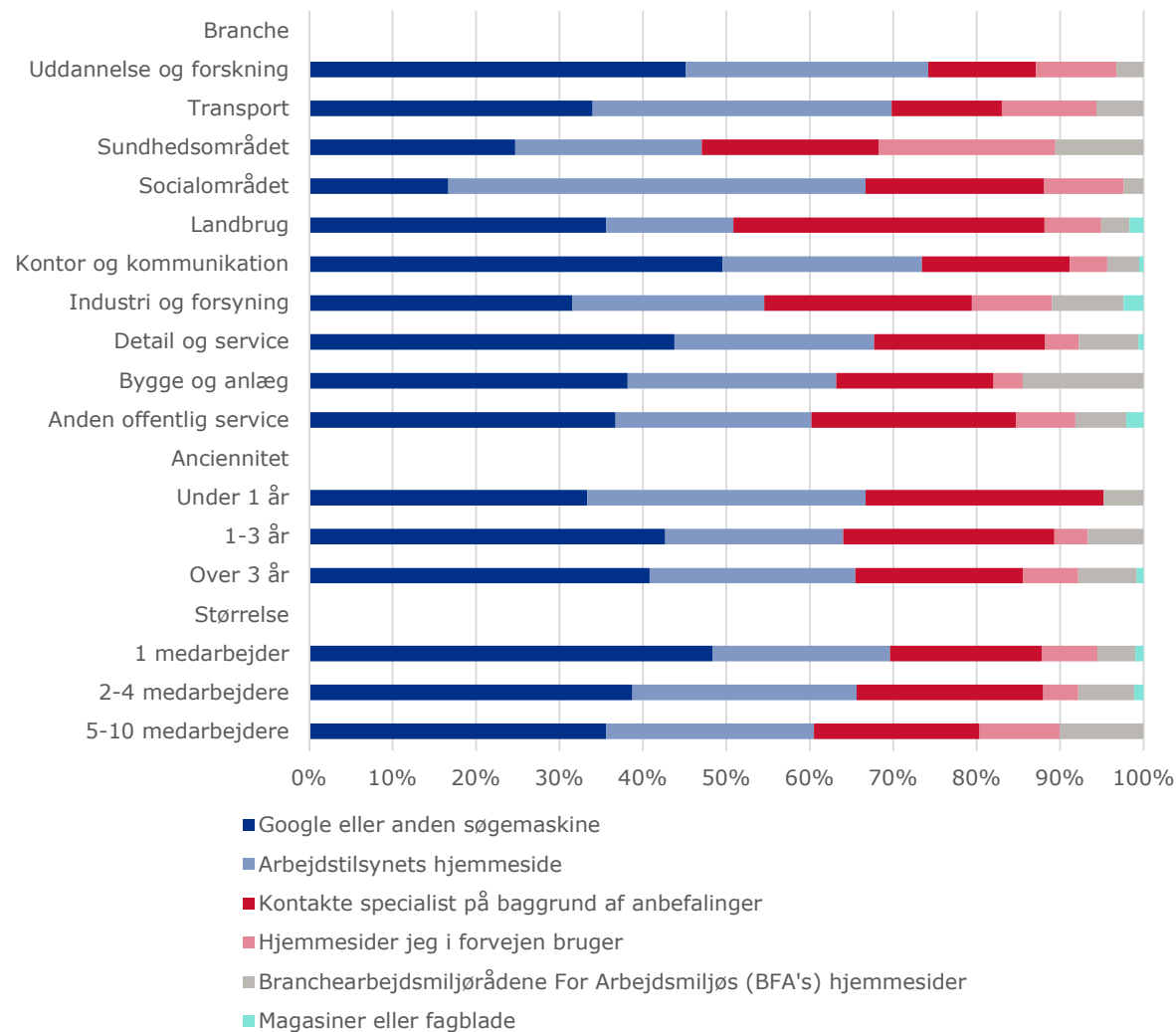
Spørgsmålsformulering: Hvordan vil du finde frem til hjælpen udefra?

Google og lignende søgemaskiner er suverænt den mest benyttede måde at finde hjælp udefra. Dernæst kommer Arbejdstilsynets hjemmeside.

Der er en betydelig variation på tværs af brancher, mens anciennitet og størrelsen på virksomheden er mindre afgørende for, hvordan den eksterne hjælp findes.

Finde ekstern hjælp	
Google eller anden søgemaskine	41 %
Arbejdstilsynets hjemmeside	25 %
Kontakte specialist på baggrund af anbefalinger	20 %
Hjemmesider jeg i forvejen bruger	6 %
Magasiner eller fagblade	1 %

Metode til at finde hjælp

Brug af ekstern hjælp

Spørgsmålsformulering: Har du indenfor de sidste tre år indhentet hjælp udefra til at løse et arbejdsmiljøproblem?

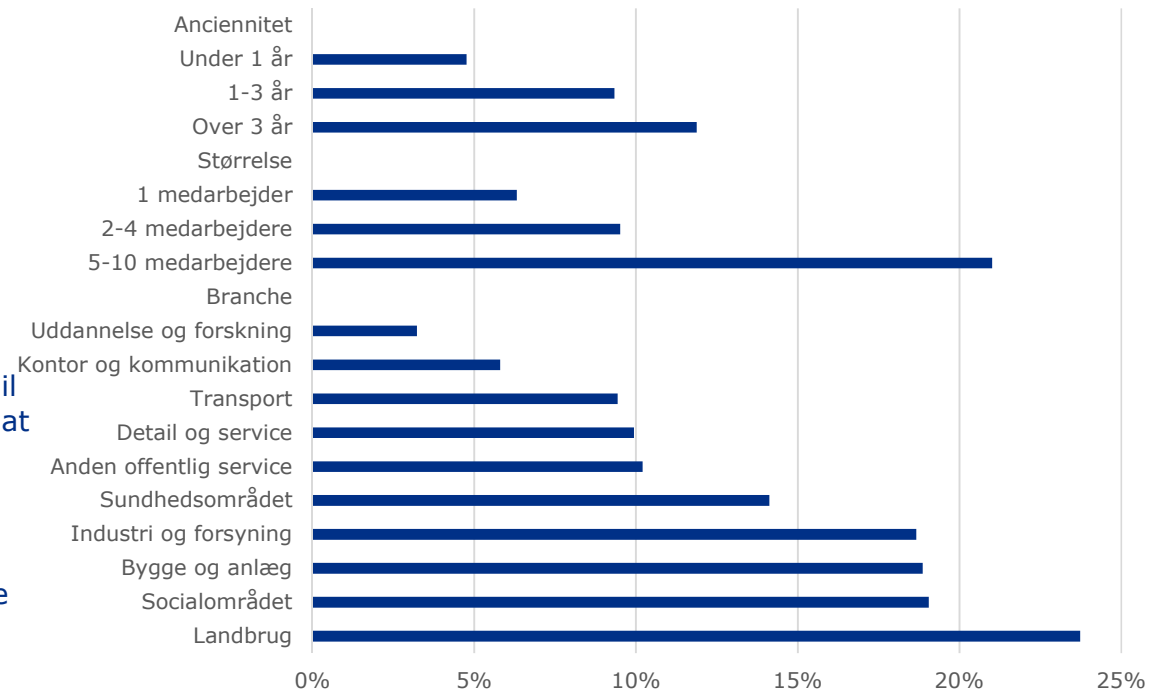
11,7 % af virksomhederne har søgt ekstern hjælp indenfor de sidste tre år.

Resultater fra regressionsanalyse

- Landbrug, Bygge og anlæg samt Industri og forsyning er de brancher, der er mest tilbøjelige til at søge ekstern hjælp.
- Til sammenligning er Anden offentlig service, Sundhedsområdet, Kontor og kommunikation, Transport, Detail og service samt Uddannelse og forskning mindre tilbøjelige til at søge hjælp.
- Virksomhedens anciennitet har ikke afgørende betydning for i hvilket omfang, der søges ekstern hjælp.
- De største virksomheder (4-10 ansatte) søger signifikant mere hjælp end mindre virksomheder.

(Alle respondenter indgår i svaret)

Søgt ekstern hjælp indenfor de sidste tre år

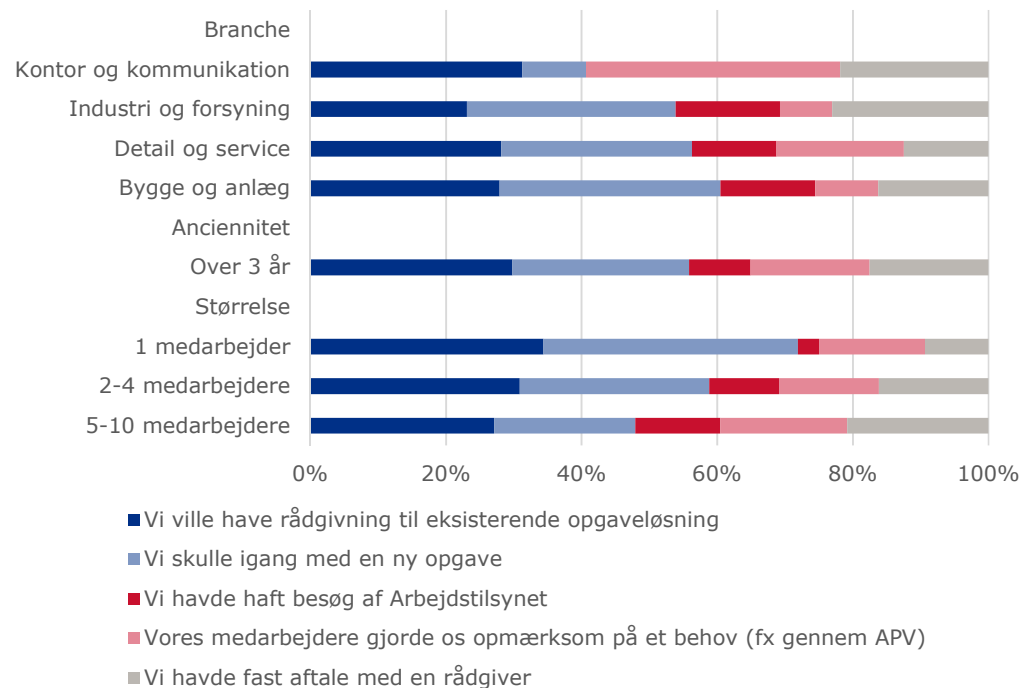
Ekstern hjælp: anledning

- Spørgsmålsformulering: Hvad var anledningen til at søge ekstern hjælp?
(Her indgår udelukkende de 196 respondenter, der har benyttet sig af ekstern hjælp indenfor de seneste 3 år)

Idet kun 196 virksomheder har besvaret spørgsmålet giver det en vis usikkerhed, hvorfor der i figuren kun er medtaget branche- og anciennitetsgrupper med mere end 30 respondenter

Anledning til hjælp	
Vi ville have rådgivning til eksisterende opgaveløsning	29,6%
Vi skulle i gang med en ny opgave	26,0%
Vi havde fast aftale med en rådgiver	17,3%
Vores medarbejdere gjorde os opmærksom på et behov (fx gennem APV)	16,8%
Vi havde haft besøg af Arbejdstilsynet	10,2%

Anledning til hjælp

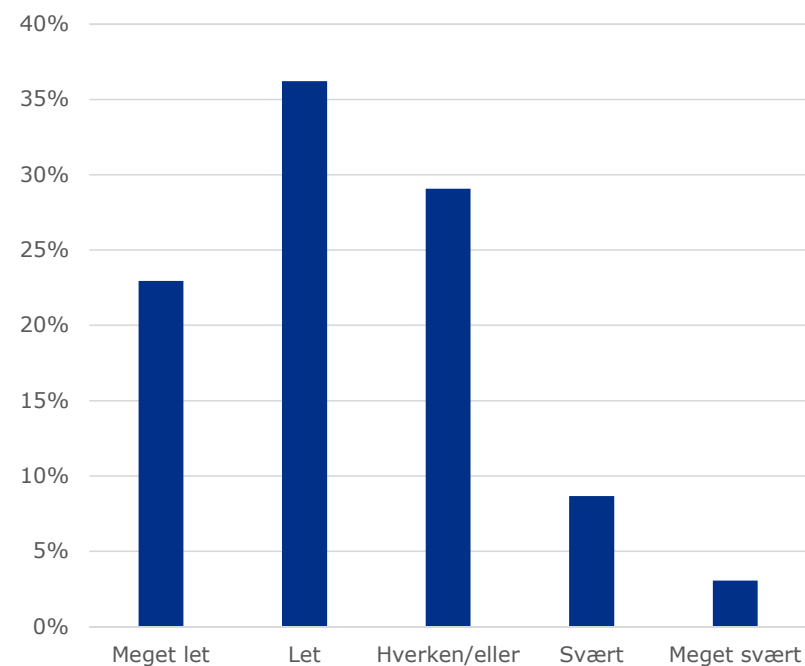
Ekstern hjælp: hvor svært er det af finde den?

Spørgsmålsformulering: Hvor svært vurderer du, det var at finde den rigtige hjælp, da du søgte hjælp udefra?

(Her indgår udelukkende de 196 respondenter, der har benyttet sig af ekstern hjælp indenfor de seneste 3 år)

- 59,2 % af respondenterne finder det let eller meget let at finde den rigtige hjælp.
- 11,7 % af respondenterne finder det svært eller meget svært at finde den rigtige hjælp
- Det er ikke signifikant forskel på hverken brancher, anciennitet eller størrelse ift., hvor svært det har været at få den rigtige hjælp. (Det skal dog noteres, at det kun er 196 respondenter, der har svaret, hvilket skaber usikkerhed i data.)

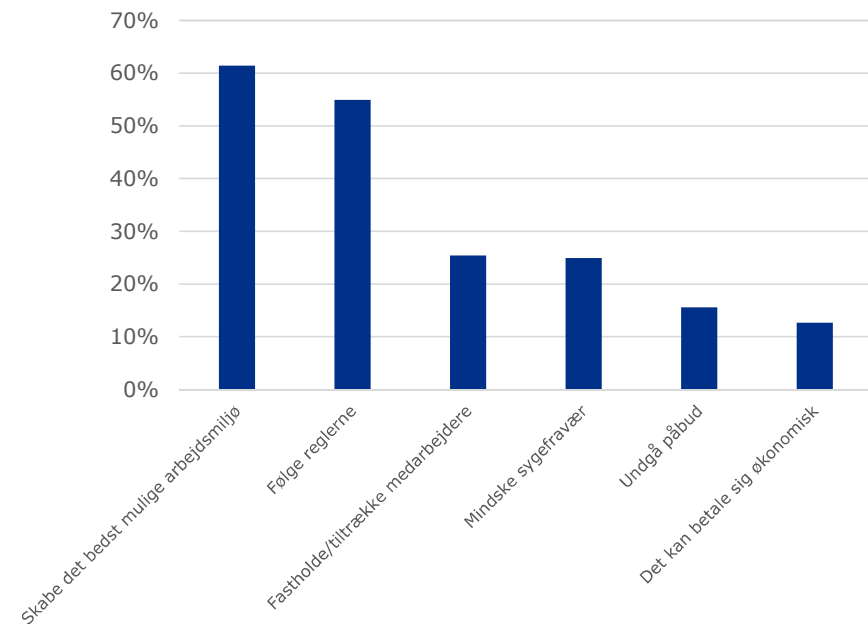
Sværhedsgrad - finde hjælp

Motivation til at søge ekstern hjælp

- Spørgsmaalsformulering: Hvad kan motivere dig til at søge ekstern hjælp til arbejdsmiljøarbejdet?
(Det har været muligt at vælge flere svarkategorier. Alle respondenter er stillet dette spørgsmål)
- Den mest udbredte motivation for at søge ekstern hjælp er at skabe det bedst mulige arbejdsmiljø (61 %) og at følge reglerne (55 %).
- 15 % gør brug af ekstern hjælp for at undgå påbud.
- Det er kun 13 % af respondenterne, der finder økonomi som en motivation til at søge ekstern hjælp. Dette kan hænge sammen med, at ekstern hjælp i højere grad anses som en udgift end en investering.

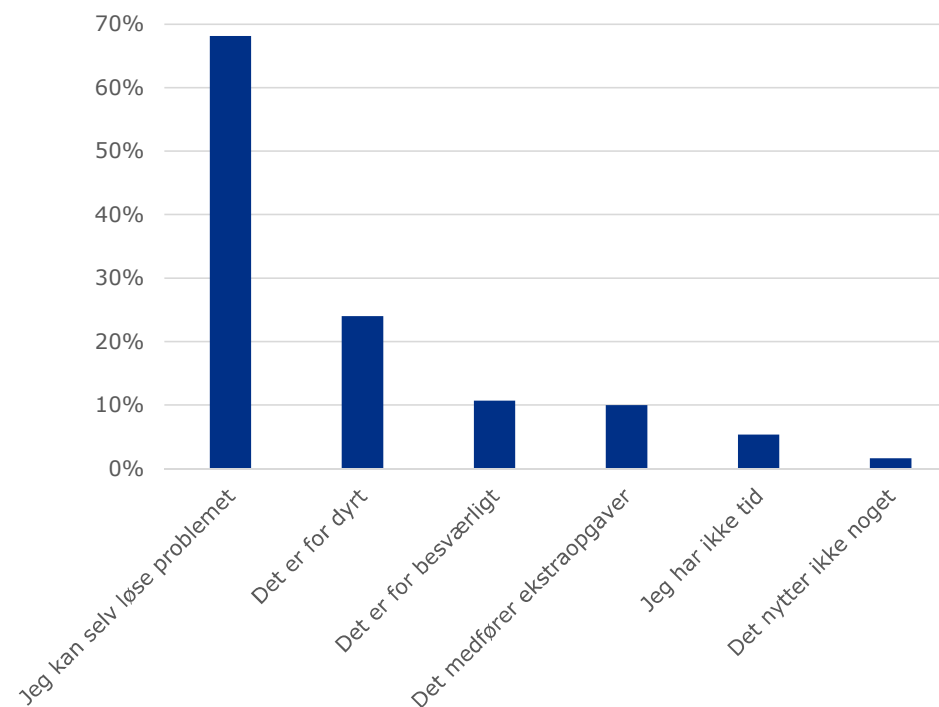
Motivation til at søge ekstern hjælp

Afholde fra at søge ekstern hjælp

- Spørgsmaalsformulering: Hvad kan afholde dig fra at søge ekstern hjælp til arbejdsmiljøarbejdet?
- 68 % af respondenterne vurderer, at det i fremtiden kan afholde dem fra at søge ekstern hjælp, at de selv kan løse problemet.
- 24 % af respondenterne svarer, at de økonomiske udgifter forbundet med at søge ekstern hjælp kan afholde dem fra at søge dette.

Hvad kan afholde dig fra at søge hjælp i fremtiden?

Bilag: Spørgsmål i survey til små virksomheders brug af arbejdsmiljørådgivning (1)

Emne	Spørgsmål	Svar kategorier
Branche	Hvilken af følgende branchegrupper arbejder din virksomhed primært indenfor?	<ul style="list-style-type: none"> - Bygge og anlæg - Detail og service - Industri og forsyning - Kontor og kommunikation - Landbrug - Transport - Socialområdet - Sundhedsområdet - Uddannelse og forskning - Anden offentlig service
Funktion på arbejdspladsen	Hvilke(n) af følgende funktion(er) har du på arbejdspladsen? Det er muligt at vælge flere.	<ul style="list-style-type: none"> - Ejer - Direktør eller teamleder - Medarbejder - Arbejdsmiljørepræsentant - Tillidsrepræsentant
Antal ansatte	Hvor mange ansatte (både ledere og ansatte) er der i virksomheden lige nu? Du bedes oplyse antal ansatte personer, ikke antal årsværk.	Fritekstbesvarelse
Anciennitet	Hvor mange års erfaring har du i branchen?	<ul style="list-style-type: none"> - Under 1 år - 1-3 år - Over 3 år
Behov for hjælp til AM-problemer	Hvor ofte vurderer du, at der er behov for at søge hjælp til at løse fysiske eller psykiske arbejdsmiljøproblemer?	<ul style="list-style-type: none"> - Ofte - fx hver gang vi skal begynde på en ny opgave - Regelmæssigt - fx når vi opdaterer APV eller generelt taler om det fysiske eller psykiske arbejdsmiljø - Sjældent - fx kun når der opstår en ny problemstilling, vi ikke har erfaring med - Aldrig - det behøver vi ikke
Intern hjælp	Hvem ville du søge hjælp hos i virksomheden, hvis du har brug for hjælp til et arbejdsmiljøproblem?	<ul style="list-style-type: none"> - Kollega eller medarbejder - Chef, arbejdsleder eller teamleder - Arbejdsmiljørepræsentant - Tillidsrepræsentant

Bilag fortsat (2)

Emne	Spørgsmål	Svarkategorier
Ekstern hjælp	Hvem vil du kontakte, hvis du vil have hjælp udefra til at løse et arbejdsmiljøproblem?	<ul style="list-style-type: none"> - Leverandører - Samarbejdspartnere - Uddannelsesinstitution - Brancheforening - Fagforening - Virksomhedskonsulenter - Autoriserede arbejdsmiljørådgivere - Myndigheder fx Arbejdstilsynet - Ingen af disse - Andre? (fritekstbesvarelse)
Metode til at finde ekstern hjælp	Hvordan vil du finde frem til hjælpen udefra?	<ul style="list-style-type: none"> - Google eller anden søgemaskine - Kontakte specialist på baggrund af anbefalinger - Magasiner eller fagblade - Arbejdstilsynets hjemmeside - Branchearbejdsmiljørådene For Arbejdsmiljø (BEA's) hjemmesider - Hjemmesider, jeg i forvejen bruger
Faktisk brug af ekstern hjælp	Har du indenfor de sidste 3 år indhentet hjælp udefra til at løse et arbejdsmiljøproblem?	<ul style="list-style-type: none"> - Ja - Nej
Anledning til ekstern hjælp	Hvad var anledningen til, at I søgte hjælp udefra?	<ul style="list-style-type: none"> - Vi havde fast aftale med en rådgiver - Vi skulle i gang med en ny opgave - Vi ville have rådgivning til eksisterende opgaveløsning
Sværhedsgrad for ekstern hjælp	Hvor svært vurderer du, det var at finde den rigtige hjælp, da du søgte hjælp udefra?	<ul style="list-style-type: none"> - 1 – Meget svært - 2 – Svært - 3 – Hverken/eller - 4 – Let - 5 – Meget let
Motivation til at søge ekstern hjælp	Hvad kan i fremtiden motivere dig til at søge ekstern hjælp til arbejdsmiljøarbejdet?	<ul style="list-style-type: none"> - For at skabe det bedst mulige arbejdsmiljø - Jeg vil gerne følge reglerne - For at undgå påbud fra Arbejdstilsynet - Fordi det kan betale sig rent økonomisk - For at fastholde/tiltrække medarbejdere - For at mindske sygefravær

Bilag fortsat (3)

Emne	Spørgsmål	Svarkategorier
Barrierer for at søge ekstern hjælp	Hvad kan i fremtiden afholde dig fra at søge ekstern hjælp til arbejdsmiljøarbejdet?	<ul style="list-style-type: none">- Jeg kan selv løse problemet- Det nytter ikke noget- Jeg har ikke tid til at involvere eksterne- Det er besværligt at få hjælp fra eksterne- Det medfører ekstra opgaver- Det er for dyrt